

6) у скороченій формі, напр.: *Reinigungskraft [wird] gesucht!*;

7) автор акцентує увагу на меті дослідження, досягнутих результатах чи об'єктах опису за рахунок їх висунення на початок речення, напр.: *Die Herstellung von Reinstgermanium und Germaniumhalbleiterelementen könnte heute als weitgehend gelöst betrachtet werden* [8, с. 312].

Висновки. Процесуальний пасив є основним способом передачі пасивного стану. Він утворюється від допоміжного дієслова *werden* у відповідній часовій формі та дієприкметника II основного дієслова. Однією із найважливіших його ознак є вживання у перфекті та плюсквамперфекті старої форми дієприкметника II *worden* замість *geworden*. Як правило, він утворюється від перехідних дієслів. Німецька лінгвістична традиція виділяє одно-, дво- та тричленні пасивні конструкції, які розрізняються за критерієм наявності / відсутності синтаксичного суб'єкта й агенса в реченні. Серед них найуживанішими є двочленний пасив.

ЛІТЕРАТУРА

1. Галай О. М., Кириць В. Н., Черкас М. А. Практическая грамматика немецкого языка. Морфология. Навч. посібн. / О. М. Галай, В. Н. Кириць, М. А. Черкас. – Минск.: Вышэйшая школа, 2016. – 479 с.
2. Міщенко А. Л. Лінгвістика фахових мов та сучасна модель науково-технічного перекладу: монографія / А. Л. Міщенко – Вінниця: Нова Книга, 2013. – 448 с.
3. Паремська Д. А. Практична граматика (німецька мова). Навч. посібн. / Д. А. Паремська – 9-те вид., переробл. – К.: Арій, 2012. – 352 с.
4. Тагиль И. П. Deutsche Grammatik / Грамматика немецкого языка / И. П. Тагиль. – «КАРО», 2013. – 488 с.
5. Шапочкіна О. В. Типологія категорії стану германських мов у сучасних граматичних студіях / О. В. Шапочкіна // Молодий вчений. – № 3, жовтень 2016. – С. 208–211.
6. Щубик С. А. Категория залога и поле залоговости в немецком языке. Л., – 1989.
7. Buscha J. Deutsche Grammatik / Gerhard Helbig, Joachim Buscha. – Leipzig, Berlin, München, Wien, Zürich, New York: Langenscheidt Verlag Enzyklopadie, 1996. – 735 S.
8. Göpferich S. Textproduktion im Zeitalter der Globalisierung: Entwicklung einer Didaktik des Wissenstransfer / Susanne Göpferich – 3. Aufl. – Tübingen: Stauffenburg Verl., 2008. – 497 S.
9. Reimann M. Grundstufen-Grammatik für Deutsch als Fremdsprache, neue Rechtschreibung, Grundstufen-Grammatik, Russische Version / Reimann M. – Hueber Verlag, 2002. – 239 S.

Завінська Роксолана

Науковий керівник – канд. філол. наук, доцент Притолок С. А.

РОЛЬ КОЛОРАТИВНОЇ ЛЕКСИКИ У ПОЕЗІЯХ ПАУЛЯ ЦЕЛАНА

У статті досліджується місце та роль колоративної лексики у поезіях Пауля Целана. Кольоросприйняття та кольоророзуміння поета є одним з показників його внутрішнього та духовного світу. Дослідження використаних ним кольорів і їх сполучень дозволяє краще зрозуміти світовідчуття поета та особливий емоційний тон целанівської лірики.

Ключові слова: колоративна лексика, поезія, колір, Пауль Целан.

Колір відіграє важливу роль в пізнанні навколишньої дійсності та її відображенні в творах мистецтва і літератури. Автори ліричних текстів також активно використовують колоративну лексику. Не винятком був і Пауль Целан – відомий

німецький поет, котрий народився в 1920 році у Чернівцях. Його поезія спрямована на вдумливого й «підготовленого» читача, адже у ній зашифровані різноманітні метафоричні образи та символи, застосовується техніка асоціативного монтажу, що створює картину змістової багатшаровості і семантичної поліфонії.

Пауль Целан один з найвідоміших німецькомовних поетів-модерністів другої половини ХХ ст. Про нього багато писали критики Франції, Німеччини, Австрії, Румунії, Ізраїлю. Про поезію Целана розмірковував прозаїк Пиці Лапорт, літературознавець Жан Старобинський, а також, філософи Пилип Лаку-Лабарт і Еммануель Левінас. Творчість поета стала об'єктом дослідження не лише за кордоном, а й в Україні. Українською мовою твори Целана перекладали Микола Бажан, Леонід Череватенко, Марко Білорусець, Марина Новикова, Мойсей Фішбейн, Василь Стус. Але найбільший внесок у цю справу зробив Петро Рихло. Він першим видав збірку поезій П. Целана «Меридіан серця» у власних перекладах.

Мета статті – висвітлення ролі і значення кольоративної лексики у поезіях П. Целана.

Колір, який реалізується за допомогою одиниць мови, відображає уявлення про певні ознаки і властивості реалій, важливих для певного народу. У формуванні поетичної картини світу позначення кольору відіграє надзвичайно важливу функцію [4, с. 241]. Як зазначав М. Я. Поляков, «в ліричному творі засобами втілення концепції дійсності стають простір, час і колір» [2, с. 43].

Будь-яку інформацію про навколишній світ ми отримуємо завдяки органам чуття – зору, слуху, нюху, дотику, смаку. Н. Г. Ходаковська у своїй статті зазначає, що це «відкладає у пам'яті певний досвід, певні асоціації, певні знання, ґрунтовані на тих відчуттях, образах сприймання, які ми отримуємо внаслідок безпосереднього впливу об'єктивної дійсності на органи чуттів і які вербалізуємо у відповідних формах, категоріях, значеннях» [4, с. 241].

Увага сучасних лінгвістів, як вітчизняних, так і зарубіжних, зорієнтована, зокрема, й на дослідження способів сприймання людиною навколишньої дійсності, особливостей відображення в людській свідомості тих чи інших предметів і явищ, які діють у певний момент на органи чуття. Один із таких напрямків отримав і відповідну кваліфікацію – сенсорна лінгвістика, лінгвосенсорика, лінгвістична перцептологія (від лат. *Perception* – сприймання), що «вивчає систему мовних репрезентацій фізіологічних показників п'яти органів чуттів» [3, с. 32] і у якої, згідно з твердженням В. Харченко, «велике майбутнє, що вимагає дослідницьких зусиль зараз, нині» [3, с. 36].

Важливим аспектом вивчення кольорів є аналіз їх властивостей. В поетичній мові вони мають різноманітні семантичні наповнення і виконують різноманітні функції. В усіх жанрах літератури більшою чи меншою мірою використовуються колоративи, але найбільш насичена ними є поезія.

У творчості Целана колоративна тематика репрезентована надзвичайно глибоко й багатогранно. Серце поета чуло не тільки людину, але й голос її душі. За допомогою кольорів йому вдалося описати в своїй творчості всі відтінки душевних рухів: радість і тугу, тривогу й піклування, роздуми і скорботу.

Пауль Целан використовує світлі, сріблясто-золотаві та зелені кольори в віршах, написаних про природу, або коли згадує свою любов Україну [1, с. 79]: «*den Schulmer deiner Einsamkeit im Weiß*» [5, с. 26], «*Espenbaum, dein Laub blickt weiß ins Dunkel*» [5, с. 78], «*und ein silberner Wasserstreifen...*» [5, с. 28].

У його ліриці зустрічаємо декілька відтінків червоного: червоний, багрянний, пурпурний: «*Die rote Wolke wehr um unsere Hand*» [5, с. 36], «*Und klagst im Abend um den Purpurfalter*» [5, с. 78].

Вчені стверджують, що червоний колір сприймається людським оком швидше за все. У мові ж він має найбагатшу палітру вираження. Це пояснюється тим, що в природі існує велика різноманітність носіїв цієї ознаки, а також високою експресією, яка пояснюється його енергійною наснаженістю. В поезії П. Целана червоний колір реалізує себе вдвох напрямках – для позначення кольору та символіки.

Окрім того, активно використовуються поетом кольори синьої гами, а саме: неба, води, очей. Оскільки цей колір належить до таких, що позначають далечину та глибину, він опоетизований у мові.

Цікаво, що блакитний колір Пауль Целан використовує найчастіше в віршах, написаних ним в еміграції в Парижі. В них в межах номінативного використання, виявляється авторська заявка на визначену, певну експресію, характерну для експресіоністів [1, с. 81]: *«tritt in sein Aug, das noch blau ist, eine zweite, fremdere Bläue»* [5, с. 140].

Проте для поета найбільш характерним є використання чорних та сірих кольорів, що, очевидно, пов'язано із пережитими життєвими подіями.

Чорний колір супроводжує Пауля Целана протягом всього життя. Він пов'язаний зі світом ліричного героя, в якому багато страждань. Чорне в поезії Пауля Целана має негативний зміст, це кольоропозначення утворює нібито загальний емоційний тон целанівської лірики. І доказом може слугувати найвідоміша поезія поета «Фуга смерті» [1, с. 82]: *«In Ästen staut sich schwarz /die Schwiile sprachloser Lieder»* [5, с. 34].

Отже, «кольорові» епітети складають особливий емоційний тон целанівської лірики, а кольоросприйняття та кольоророзуміння письменника є одним з показників його внутрішнього та духовного світу.

ЛІТЕРАТУРА

1. Журенко М. Місце і роль кольоративної лексики в поезії Пауля Целана / М. Журенко, О. Ільницька. // Наукові записки ХНПУ ім. Г.С. Сковороди. – 2014. – № 3. – С. 77–87.
2. Поляков М. Я. Вопросы поэтики и художественной семантики / М. Я. Поляков. – 2-е изд., доп. – М.: Советский писатель, 1986. – 480 с.
3. Харченко В. К. Сенсорная лингвистика / В. К. Харченко // Держава та регіони. Серія: Гуманітарні науки. – 2008. – № 4. – С. 32–37.
4. Ходаковська Н. Г. Стилістична маркованість кольоративів у поезії Генріха Гайне / Н. Г. Ходаковська. // Вісник Дніпропетровського університету імені Альфреда Нобеля. Серія «ФІЛОЛОГІЧНІ НАУКИ». – 2016. – № 1. – С. 241–245.
5. Целан Пауль. Поезії. Антологія українського перекладу/ Пауль Целан [упоряд. та передмова Петра Рихла] – Чернівці: Букрек, 2001. – 224 с.

Захарчук Софія

Науковий керівник – канд. філол. наук, доцент Бабій Л. Б.

ЛІНГВОСТИЛІСТИЧНІ ОСОБЛИВОСТІ РОМАНУ РЕЯ БРЕДБЕРІ «451 ГРАДУС ЗА ФАРЕНГЕЙТОМ»

У статті увага зосереджена на вивчення особливостей використання лінгвостилістичних засобів вираження у романі Рея Бредбері «451 градус за Фаренгейтом». Проведено аналіз активності використання лінгвостилістичних засобів вираження та причин їх функціоналі особливості і вплив, який вони створюють на читача та на зміст тексту.

Ключові слова: лінгвостилістичні засоби вираження, метафора, епітет, гіпербола.